

11.05.2020

„Dzieła zebrane” (cz. I) i „Listy zebrane” Elizy Orzeszkowej. Edycja krytyczna

Instytucje: Instytut Badań Literackich PAN (Instytucja kierująca)

Uczestnicy: Grażyna Irena Borkowska , Aneta Mazur , Magdalena Anna Kreft-Świetlik , Agnieszka Marta Kuniczuk-Trzciniowicz , Dawid Maria Osiński , Joanna Magdalena Lekan-Mrzewka , Agnieszka Szulińska , Aleksandra Błasińska , Agata Grabowska-Kuniczuk , Andrzej Piotr Lesiakowski , Piotr Bordzoł , Bartłomiej Szleszyński , Agnieszka Bąbel , Karol Jaworski , Konrad Niciński , Iwona Wiśniewska

Dziedziny: Historia literatury oraz krytyka i interpretacja literacka,

Literaturoznawstwo, Nauki filologiczne

Termin: 1.05.2020-1.05.2025

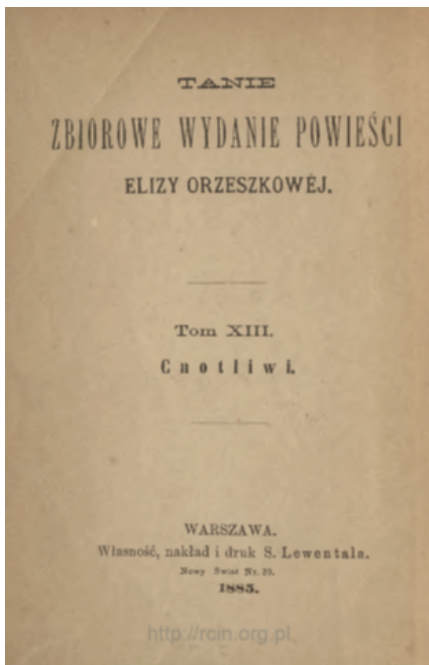

Projekt „Dzieła zebrane” (cz. I) i „Listy zebrane” Elizy Orzeszkowej. Edycja krytyczna rozpoczyna edycję krytyczną utworów literackich autorki *Nad Niemnem* oraz kontynuuje serię jej korespondencji.

Dzieła zebrane

Choć już czterokrotnie podejmowano zadanie wydania utworów pisarki w postaci serii pism zebranych, dotychczas jednak nie udało się opracować edycji krytycznej wszystkich utworów Orzeszkowej. Przedsięwzięcia pozostawały nieukończone, a te ukończone miały charakter popularny.

W projekcie obecnym (lata 2020–2025) planowane jest opracowanie pięciu powieści z początkowej dekady twórczej działalności Orzeszkowej. Są to: 1) *Ostatnia miłość* (ukończona 1867, pierwodruk 1867); 2) *W klatce* (ukończona 1867, pierwodruk 1869); 3) *Na prowincji* (ukończona 1869, pierwodruk 1869); 4) *Pan Graba* (ukończona 1869, pierwodruk 1869/1870); 5) *Cnotliwi* (ukończona 1869, pierwodruk 1871).

W realizacji projektu zostaną wykorzystane standardy i możliwości współczesnego edytorstwa. Naukowe wydanie *Dzieł zebranych* zostanie przygotowane w postaci edycji cyfrowej, która będzie jednocześnie spełniała wymogi opracowania krytycznego i popularyzatorskiego (możliwość czytania różnych wersji i poziomów tekstu łącznie i rozłącznie), a co najważniejsze dotrze do szerokiego odbiorcy jako dostępna dla wszystkich, wygodna w odbiorze darmowa publikacja – zgodna z ideą *open access*. Model cyfrowy ma w założeniu uwzględniać kilka przekazów i odmian tekstu i pozwalać na różne sposoby jego sortowania, przeszukiwania i powiązania różnych elementów komentarza. Zostanie opracowany przez zespół Nowej Panoramy Literatury Polskiej, a edycja ukaże się na platformie Instytutu Badań

Literackich PAN www.tei.nplp.pl wśród innych kolekcji i wydań elektronicznych literatury polskiej.

Edycja cyfrowa zostanie przygotowana na bazie materiału, który ukaże się także jako publikacja książkowa, w niewielkim nakładzie.

Prace obejmą: zebranie materiału; krytyczne opracowanie tekstów; opracowanie komentarzy edytorskich i rzeczowych; opracowanie not edytorskich; przygotowanie rozprawy wstępnej do całej serii powieściowej; opracowanie rozpraw wstępnych do poszczególnych tomów; przygotowanie tekstu do publikacji w formie cyfrowej.

(Zdjęcie: strona redakcyjna *Cnotliwych* w Tanim Zbiorowym Wydaniu Powieści. Źródło: Repozytorium Cyfrowe Instytutów Naukowych, IBL PAN, sygn. F.2536).

Listy zebrane

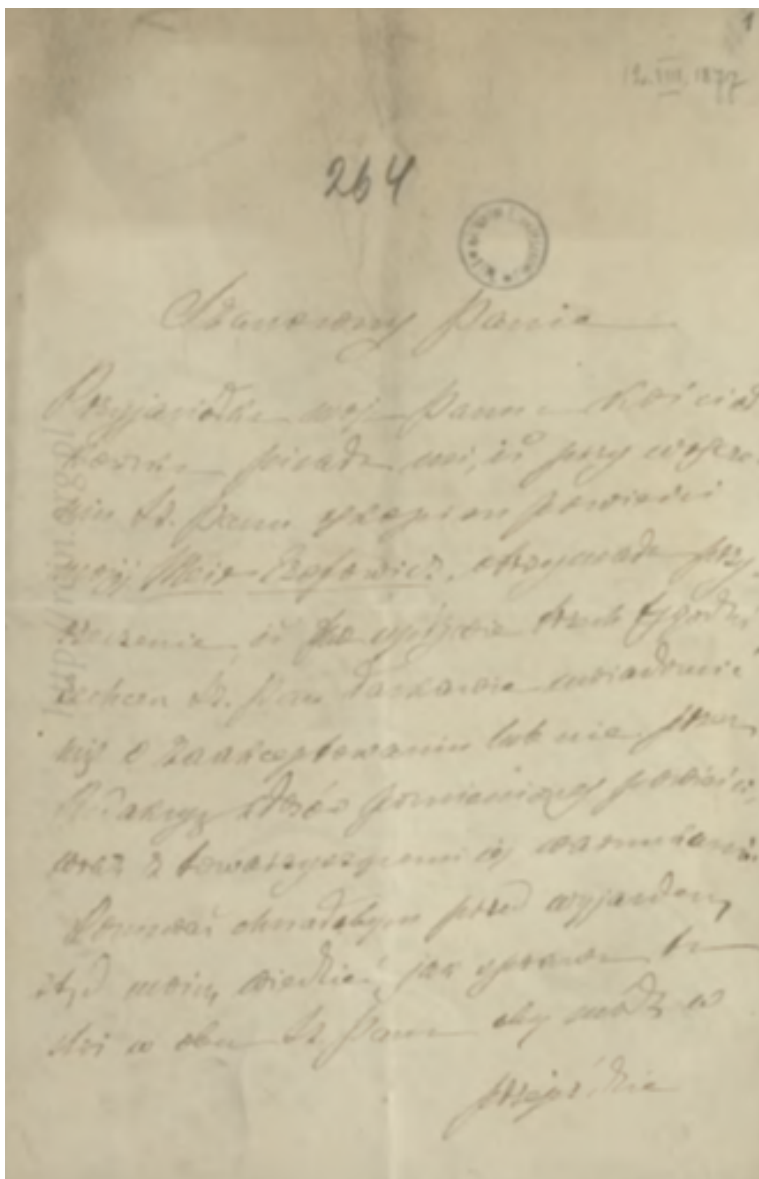
Nieukończona pozostaje edycja korespondencji Orzeszkowej (rozpoczęta w roku 1954 przez Edmunda Jankowskiego, dotąd ukazało się 9 tomów, dwa kolejne są przygotowywane do druku). Ogromna część spuścizny epistolarnej pisarki (ponad 800 listów) i korespondencji do pisarki (ponad 7000 listów) spoczywa w archiwach i bibliotekach w postaci rękopisów. Jej zebranie, uporządkowanie i opracowanie to badawczy obowiązek i koncepcyjne wyzwanie.

Dlatego druga część projektu zakłada kontynuację opracowania *Listów zebranych* pisarki. Zostaną opracowane dwa tomy materiałów dotąd niepublikowanych: *Do przyjaciół* (w dwóch woluminach); *Do tłumaczy* (w jednym woluminie) oraz dwa tomy listów różnych korespondentów do Orzeszkowej: *Listy Leopolda Méyeta* (w trzech woluminach); *Listy redaktorów i wydawców* (w dwóch woluminach). Łącznie cztery tomy w ośmiu woluminach.

Będzie to edycja książkowa, ale zgodnie z zasadami obowiązującymi dla grantów NPRH, cyfrowa kopia publikacji powstałych w ramach projektu zostanie

nieodpłatnie udostępniona w administrowanym przez Bibliotekę Narodową serwisie Cyfrowa Biblioteka Narodowa POLONA – przygotowane PDF-y *Listów zebranych* będą więc funkcjonować także w Internecie, dostępne dla każdego odbiorcy.

Kontynuacja cyklu epistolarnego nie oznacza, że nowe tomy będą literalnie odzwierciedlały kształt starej serii. Obecne opracowanie będzie miało inną strukturę i nieco zmodyfikowane założenia edytorskie.

(Zdjęcie: List Elizy Orzeszkowej do Salomona Lewentala z 12 sierpnia 1877. Autograf przechowywany w Archiwum Elizy Orzeszkowej w Instytucie Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk, źródło: Repozytorium Cyfrowe Instytutów Naukowych, IBL PAN, sygn. AEO 318).

Na opracowanie i wydanie całego dorobku pisarki w postaci edycji krytycznej potrzeba co najmniej 15 lat, obliczony jest bowiem – bez listów – na 55 tomów.

Projekt realizowany jest w Instytucie Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk, przez pracowników i współpracowników Zespołu Edytorstwa Naukowego Tekstów Drugiej Połowy XIX Wieku oraz Centrum Humanistyki Cyfrowej. Zespół badawczy budują doświadczeni filologowie oraz badacze, którzy zdobywają szlify

w sztuce edytorskiej, reprezentujący różne ośrodki w kraju.

Członkowie zespołu badawczego:

Prof. dr hab. Grażyna Borkowska (IBL PAN)

Prof. dr hab. Aneta Mazur (Uniwersytet Opolski)

Dr hab. Magdalena Kreft-Świetlik (Uniwersytet Gdański)

Dr hab. Agnieszka Kuniczuk-Trzciniowicz (Uniwersytet Warszawski)

Dr hab. Dawid Maria Osiński (Uniwersytet Warszawski)

Dr Joanna Lekan-Mrzewka (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II)

Dr Agnieszka Bąbel (IBL PAN)

Dr Aleksandra Błasińska (IBL PAN)

Dr Agata Grabowska-Kuniczuk (IBL PAN)

Dr Andrzej Lesiakowski (IBL PAN)

Dr Piotr Bordzoł (IBL PAN)

Mgr Karol Jaworski

Mgr Agnieszka Szulińska (IBL PAN, Centrum Humanistyki Cyfrowej, Nowa Panorama Literatury Polskiej)

Dr hab. Bartłomiej Szleszyński (IBL PAN, Centrum Humanistyki Cyfrowej, Nowa Panorama Literatury Polskiej)

Dr Konrad Niciński (IBL PAN, Centrum Humanistyki Cyfrowej, Nowa Panorama Literatury Polskiej)

Dr Iwona Wiśniewska – kierownik projektu (IBL PAN)

Iwona Wiśniewska

Dofinansowanie: Narodowy Program Rozwoju Humanistyki

Słowa kluczowe: Orzeszkowa Eliza, powieść, dzieła zebrane, list, listy zebrane,

edycja, NPRH, edycja krytyczna

Autor: Iwona Wiśniewska

Opublikował: Piotr Bordzot